

Restaurálási dokumentáció

Készítette: Szalai Veronika, Szokán Erika

Restaurálás időpontja: 2017. október-november

Tárgy adatai, leírása

tulajdonos: Betléri Andrásy Kastély Könyvtára

méretei:

szélesség: 175 mm

hosszúság: 219 mm

gerinc vastagsága: 71 mm

leltári szám: 7259

Szerző, cím: SÓVÁRI SOÓS, Kristóf: Az Szent Prophetaknak (Kik szám szerint tizenketten vadnak, és az ő rövid tanításokra nézve...). Bártfa, 1609, pp.

Leírása:

Egészbőr borítású, három dupla bordára fűzött, fa táblás kötet. A bőr borítás vaknyomással díszített. A kötéstáblát két csat tartotta össze. A kötet gerincén felül, és az első tábla bal felső sarkán leltári számok láthatók. Az első tábla belső felén, és az előzéklapon szintén kézírásos leltári szám olvasható. A címoldalon kézírásos poszessor bejegyzés olvasható. A címoldal hátulján könyvtári pecsét és kézírásos, tintás bejegyzés található.

Készítéstechnikai megfigyelések:

A könyvön a vaknyomásokat léniákkal és egyes bélyegzőkkel készítették. A két tábla közepén nagyobb, ovális alakú bélyegzőt használtak. A gerincen a bordák közt ugyanaz a minta látható. Az oromszegőt kézzel varrták, pergamen alapra, amit a táblák külső felére is kiragasztottak. Kis darabja megmaradt a kötet fej részénél.

A csatok sárgarézből készültek, és rovátkolással díszítették őket. A hátsó táblán több réteg bőrből összeragasztott szíjat használtak a csatokhoz. A szíjakat sárgaréz leszorító lemezekkel rögzítették, szegeléssel.

A kötetet három dupla, kender zsinag bordára fűzték. A gerincen két szimpla bordát is kidomborítottak, de valódi funkciójuk nincs, nem részei a fűzésnek, feltehetően csak díszítő szerepük van. A könyvet végigfűzték, váltott fűzést nem használtak.

A fa táblákat a könyv felőli és a külső oldalukon is srégelték. Az első táblán a réz csatoknak, míg a hátsó táblán a bőrszíjaknak a helye került kialakításra. A fűzéshez használt zsinagoknak furatokat készítettek rájuk, mindkét táblán hármat-hármat. A zsinageket fa pecekkel rögzítették a táblákban, majd nyomtatott papír csíkokkal ragasztották le őket a táblák belső felén.

Az előzések kézi merítésű, üres papírból készített negyed ívek, amiket a könyvest elé fűztek áthajtás nélkül.

A könyvet kézi merítésű európai papírra nyomtatták.

A könyv gerincét a bordák közt kézírásos pergamen csíkokkal ragasztották le.

Állapotleírás:

A bőr a kötéstáblák élein körben, valamint a gerincen végig felvált, több helyen hiányos. A bőr barkaoldala a használatból eredően több helyen megkopott, felhorzsolódott, a könyv nyílásában töredezett. A bőr felszíne szennyeződött.

A fa táblák sarkai és élei sérültek, hiányosak, néhol rovarkárosítottak. Az első táblán lévő csatok sértetlenül megvannak, a párjaik a bőrszíjakkal együtt megvannak, de mindkettő törött, hiányos. A kötet lapjai az elején kb. a 190. oldalig erősen vízfoltosak, míg a végén kb. 20 oldalon látható ugyanilyen szennyeződés, a kötet belsejében is látható néhol vízfolt, de összességében a koruknak megfelelő állapotban vannak. A könyv elejéből és végéből több lap kiszakadt, ezek lapszélei roncsolódtak, valamint a használatból eredően elpiszkolódtak. Az előzéklapok szakadtak, hiányosak, piszkosak. A kötet fűzése érintetlen, nagyon jó állapotban maradt meg. A táblák könyvtesthez való rögzítése is sértetlen.

Az oromszegő egy kis darabja megmaradt a kötet fejrésznél.

Kezelés:

A fém csatokat leemeltem a könyvről, majd lefejtettem a bőrborítást a könyvről. Mivel a könyv fa táblái rovarkárosítottak, mállékonyak és helyenként hiányosak voltak, szükség volt a restaurálásukra.

A fa táblák restaurálást farestaurátor végezte. Beitatta a táblákat, hogy azok visszanyerjék a szilárdságukat, majd a hiányokat fával pótolta, tömítette a rovarok okozta károsításokat is és impregnálta a táblákat. A szilárdításhoz Alkonekben oldott PVB-t használt, a pótláshoz a faanyag tölgy és bükk volt. A ragasztáshoz Palma Fa Vízálló, míg a tömítéshez Harzo Fix, vizes tömítő került felhasználásra. Az impregnáláshoz denaturált szeszen oldott sellakot használt.

A könyv első 9 és utolsó 6 ívét választottam le. A könyv elejétől a 144. oldalig, a végén a 948. oldaltól a legvégéig a száraz tisztítás után nedves tisztítást is végeztem. A száraz tisztításhoz radírt, wishab szivacsot és mikroszálás törlőkendőt használtam, az áztatás kéz meleg vízben történt, ami után a lapokat Klucel-m felhasználásával konzerváltam. Ugyanígy jártam el az előzéklapokkal is.

A könyv többi lapját szárazon tisztítottam radír, wishab szivacs és mikroszálás törlőkendő használatával. A kötet gerincfelőli részének kisöpréséhez szintetikus ecsetet használtam. A könyv lapjainak és az előzéklapok javításához, pótlásához japánpapírt, a ragasztáshoz metil-cellulózt használtam.

A javított íveket és előzéklapokat pamut cérnával fűztem vissza az eredeti bordákra. Az előzéklapokat áthajtás nélkül fűztem a könyv elejéhez és végéhez, ahogy az eredetileg is lehetett. A könyv gerincét metil-cellulózzal kentem le, majd japánpapírral kasíroztam. A japánpapírra ragasztottam fel a könyv elejére és végére átlógó vászoncsíkokat, a pergamen csíkok helyére, amikkel eredetileg kasírozták le a könyv gerincét.

A könyvön megmaradt az eredeti oromszegő egy kis darabja, így ennek megfelelően készítettem el az új oromszegőt a könyvre. A fa táblákra kívül ragasztottam fel a pergamen oromszegő alapot, amit pamut cérnával varrtam ki, ahogy az eredetileg is volt. A megmaradt eredeti oromszegőt kipótoltam új pergamen oromszegő alappal és visszahelyeztem a könyvre, majd a hiányzó részt pamut cérnával varrtam ki.

A restaurált fa táblákat az eredeti fa pecekkel erősítettem vissza a könyvre. A valódi duplabordák közé új kenderzsinegből elkészítettem az álbordákat, majd új bőrkötést készítettem a könyvre. Az eredeti bőrborítást a száraz tisztítás után visszadolgoztam a könyvre, amihez keményítőt használtam. A fa táblák belső oldalát több réteg papírral béleltem ki, amivel elkészítettem a bőrborítás ellenkasírozását.

A csatokat acetonnal tisztítottam, majd a letört rész úgy került pótlásra, hogy a bőrszíjakról nem vettem le. A csatok bőr szíjait szárazon tisztítottam, majd a szakadások alá új bőrt ragasztottam be, és a szétvált rétegeket is összeragasztottam. A ragasztáshoz keményítőt használtam. Száradás közben, mikor még a keményítő enyhén nedvesítette a bőrszíjat, a szíjat enyhén meghajlítottam az eredeti állapotának megfelelően.

A csatok és a szíjakat sárgaréz szegekkel erősítettem vissza a táblákra. A visszahelyezésük után kiragasztottam Planatol BB és metil-cellulóz keverékével a vászon csíkokat a táblák belső oldalára az előzéklapok alá. A pótolta előzéklapokat is kiragasztottam, majd az eredeti előzéklapokat erre ragasztottam ki metil-cellulózzal.

A könyv bőr borítását mikrokristályos viasszal vontam be.

A könyv porvédő tokban került visszaadásra.

A könyvről leválasztott pergamen csíkokat és papírdarabokat tisztítás után a könyvhöz mellékelve adtam át.

Felhasznált anyagok:

metil-cellulóz (Metylan normal – Henkel), Klucel-M, Planatol BB superior, japán papír, búzakeményítő, mikrokristályos viasz (Reneszánsz viasz), wishab szivacs, radír (Seed Brand 510 for ink and pencil), mikroszálal törőlkendő (85 % viszkóz és 15 % polipropilén), aceton
Alkonekben oldott PVB, faanyag: tölgy és bükk, Palma Fa vízálló, Harzo Fix vizes tömítő, denaturált szeszen oldott sellak

Tárolási javaslat:

A tárgy raktári elhelyezése:

16-18 °C, 50-55% RH, tokban tárolva, ami védi a portól.

A tárgy kiállítása:

20 °C, 50-55% RH, 50 Lux fényerősség mellett

A tárgy szállítása:

Savmentes anyagokba csomagolva, dobozban rögzítve, hogy ne tudjon csúszkálni.

Fotódokumentáció:

1. ábra Átvételi állapot

2. ábra Átvételi állapot

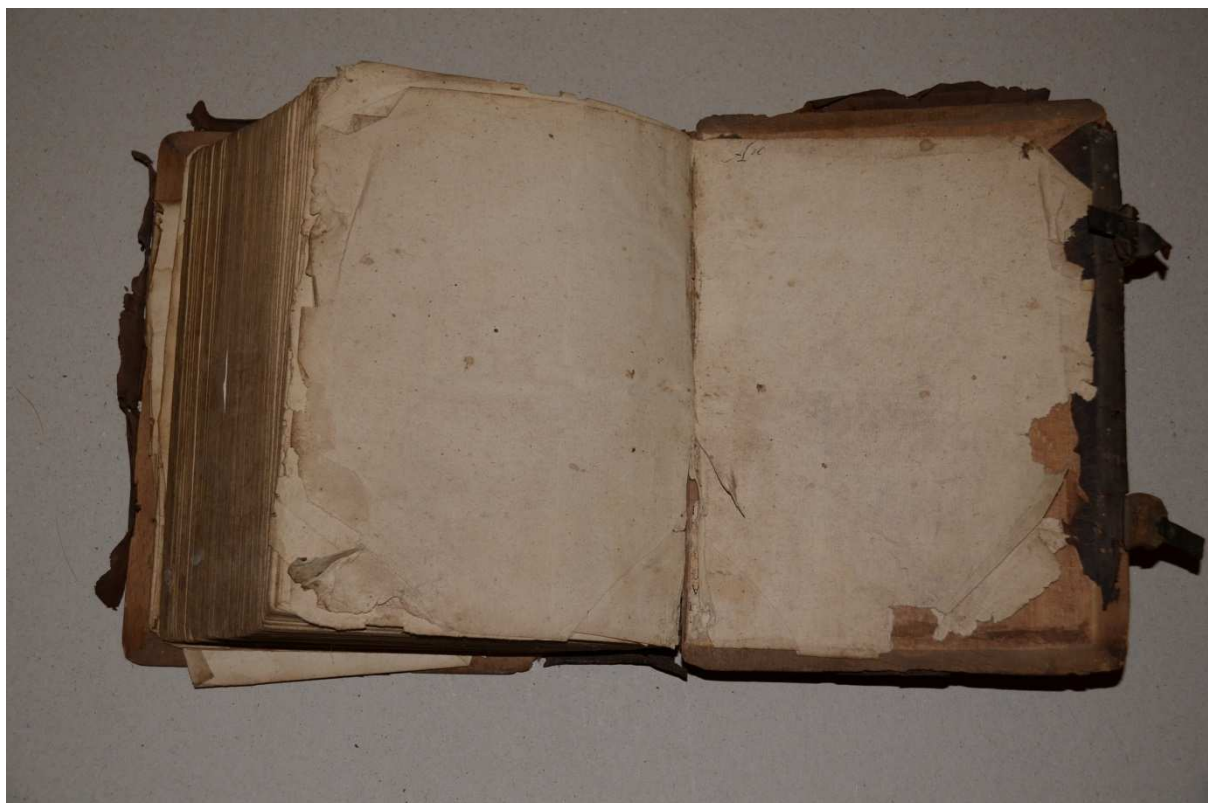
3. ábra A csatok az első táblán

4. ábra A törött csat a hátsó táblán

5. ábra A címoldal restaurálás előtt

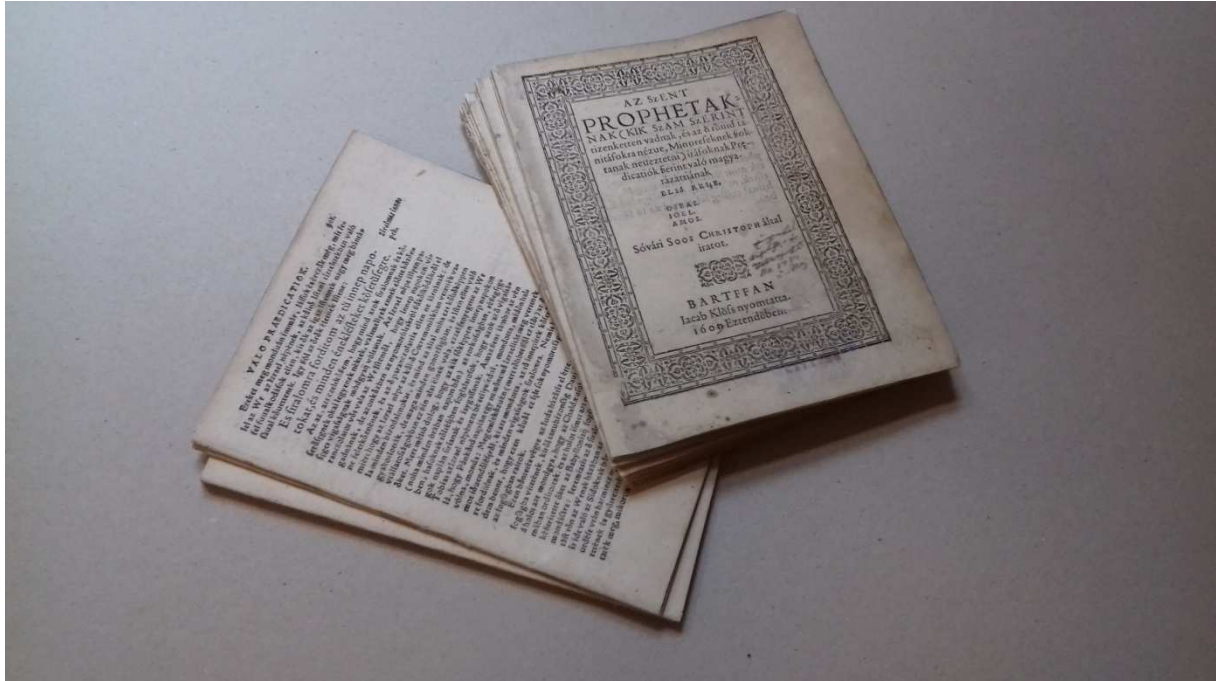
6. ábra A hátsó előzék restaurálás előtt

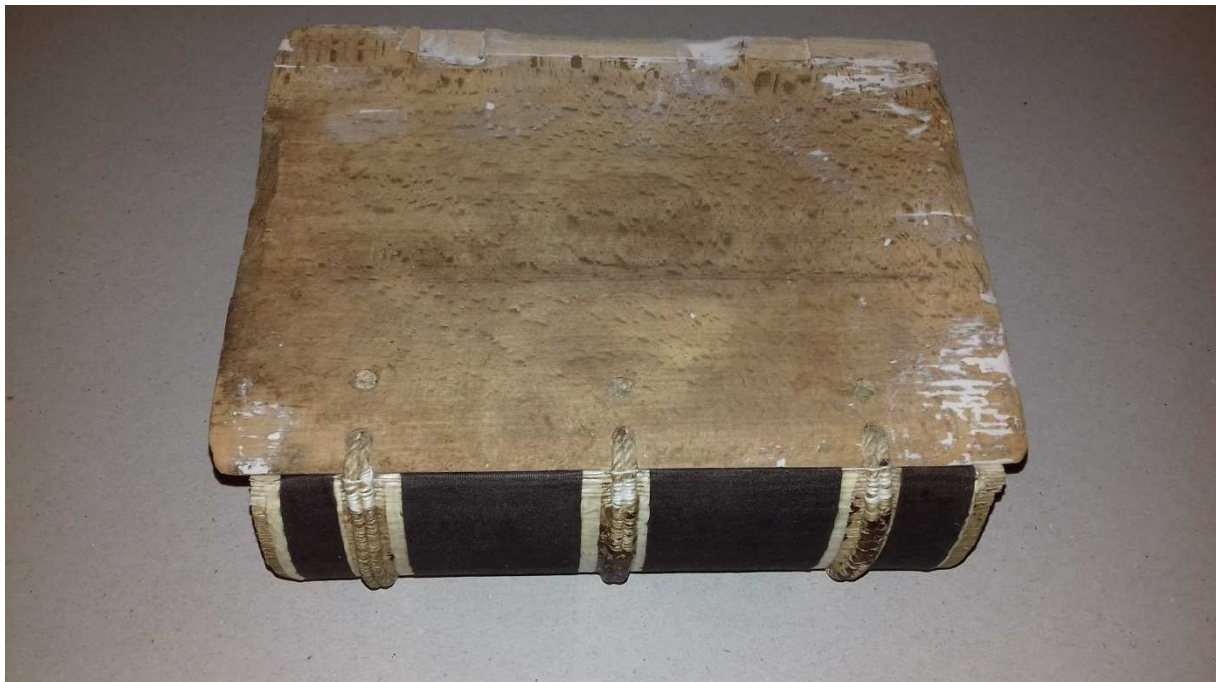
7. ábra A fatáblák restaurálás előtt

8. ábra A fatáblák restaurálás után

9. ábra A könyv ívei tisztítás és javítás után

10. ábra Az újra betáblázott könyvtet

11. ábra A kipótolt eredeti oromszegő

12. ábra A bőrszíjak restaurálás után

13. ábra A csatok tisztítás után

14. ábra A restaurált könyv első táblája

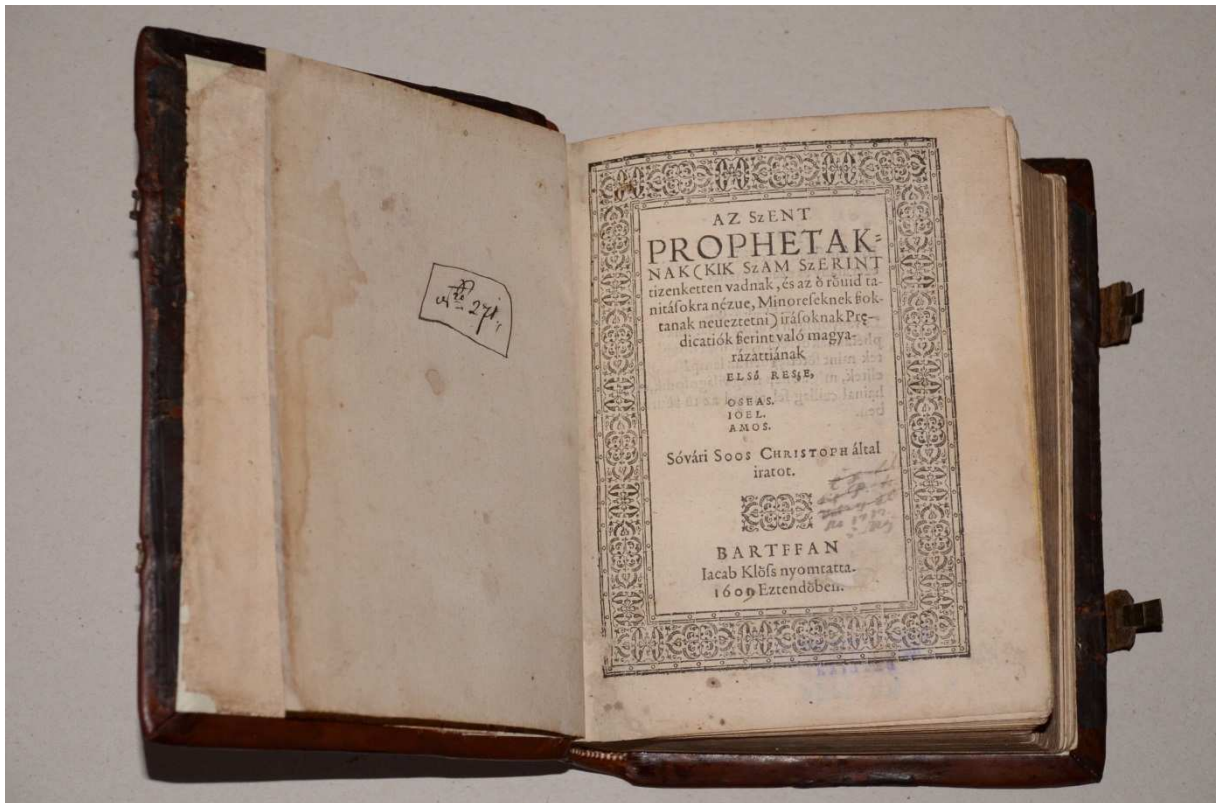
15. ábra A restaurált könyv gerince

16. ábra Az új oromszegő

17. ábra A visszahelyezett szíjak

18. ábra A restaurált címlap

19. ábra A pótoló csatok